

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Világgazdasági konferenciák Genfben.

Május 4-én kezdődött meg Genfben a Népszövetség egybehívta világgazdasági konferencia. A világ minden számottevő államának gazdasági szervezetei és érdekeltségei lázasan készülődnek erre a nagyszabású nemzetközi összejövetelre, amelynek igazi, habár még egyelőre nem is teljes nyíltsággal kimondott célja a világháború és az azt lezáró, de gazdasági téren mégsem befejező békekötések előidézése gazdasági bajok felderítése és orvoslása.

A genfi világgazdasági konferencia nem az egyes kormányok hivatalos kiküldötteinek, hanem független gazdasági szakembereknek politikamentes gyülekezete lesz, amely a Népszövetség elgondolása szerint tárgyilagossággal eszmecserekből levezetendő javaslatokat fog tenni a megállapított nehézségek kiküszöbölése érdekében. Az egyes államokon mulik majd azután, hogy a Népszövetség tekintélyének teljes súlyával figyelmükbe ajánlandó jó tanácsokból és javaslatokból mit, mikor és miképpen tesznek magukévé.

Mezőgazdasági szempontból sem fog a genfi konferencia pusztán helyzetkép megállapítására szorítkozni, hanem a bajok megállapításán és az orvoslás módjának megjelölésén kívül alkalma lesz a pénzügyi Nemzetközi Mezőgazdasági Bizottság előterjesztette agrárprogrammal is foglalkoznia, amely a mezőgazdasági termelés és értékesítés, valamint a mezőgazdasági termények nemzetközi forgalmának valamennyi időszertű kérdését feldöli.

Ez az agrárprogram abból indul ki, hogy miként a nemzetek jólétének alapja a virágzó mezőgazdaság, úgy a gazdasági válságokat is elsősorban a mezőgazdaság súlyos helyzete idézi elő. A baj gyökere abba rejlik, hogy a mezőgazdasági termelés költségei a háború előidézte eltolódások következtében nagyobb arányban növekedtek meg, mint az értékesítési árak. Ebben egyaránt közrejátszanak a felfokozott munkabérek, az ipar termelte termelő eszközök árának magassága és főként a háborút elvesztett országokban aránytalanul felduzzadt közterhek.

Ebből tehát az következik, hogy a mezőgazdasági termények árának fedeznie kell a termelés költségeit. Ennek érdekében nemzetközileg kiépítendő a gazdákat a világgazdasági helyzetről sűrűn, gyorsan és megbízhatóan tájékoztató agrárhírszolgálat, lehetőleg a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnél központosítva. Ezenkívül gondoskodni kell a gazdasági technika haladásának és a gazdasági szaktudásnak népszerűsítéséről a mezőgazdasági hitel és értékesítés megszervezéséről a kamatláb, a közterhek és fuvardíjak mérsékléséről, ugyszintén

a gazdákat kiuzsorázó közvetítő kereskedelem és kartel-szervezetek törvényes megrendszabályozásáról. Hangsúlyozza még a genfi értekezlet előtt fekvő agrárprogram, amelyet a magyar, német, svájci, francia, olasz, holland, dán stb. agráriusok melegen támogatnak, a gazdasági számtartás terjesztésének szükségességét, a növényi és állati betegségek ellen való egyöntetű védekezés, a magántulajdon feltétlen védelmét és sürgeti a mezőgazdaságnak a Népszövetség valamennyi intézményében az iparral és kereskedelemmel való egyenjogosítását. Eddig ugyanis az agrárszempontok a Népszövetség előtt nagyon is háttérbe szorultak a merkantilizmus karteltörkevéseivel és a hitelt drágító bankpolitikával szemben. Ezen változtatni kell s reméljük, hogy a genfi konferencián ki is fog érlelődni ez az irányváltás.

Még egy másik nagyfontosságú kérdés is közlőre érdekel bennünket a genfi értekezlet gazdák, talán túlságosan sokat és sokfélét összefoglaló napirendjéből. Ez a nemzetközi kartelek kérdése, amelyet szószólói úgy állítanak oda, mint a mai védővámok és határforgalmi korlátozások megszüntetésének lehetővé tételét. E beállítás szerint tehát az egyes államoknak nemcsak a szabad forgalmat korlátozó tilalmi rendszabályokról és tiltó vámokról kellene lemondaniuk, amit mi is helyeslünk, hanem teljesen megsemmisülne az egyes államok vámpolitikai felségjoga is, mert hiszen mit érnének az egyes államok által megállapított védővámok, azután a különféle iparágak nemzetközi megállapodásai az államnak feje fölött teljesen közömbösíthetők, vagy ellensúlyozhatják azok hatást úgy, hogy voltaképpen csak a mezőgazdasági és a kartelbe sem szervezett ipari termékek vámjai érvényesülnének. Az ilyen szervezkedés az ipari karteleknek az államok fölé kerekedő olyan túlhatalmat biztosítana, amely a mezőgazdaságot teljesen kiszolgáltatná ármegállapító önkényűnek. Ezt semmi szín alatt sem szabad megengednünk, hanem arra kell törekednünk, hogy már a genfi konferencia is elutasítsa a nemzetközi karteleknek, mint a világgazdasági béke, a termelési rend és állandóság biztosítékainak ajánlására irányuló javaslatot. Nekünk nem kell a szabad kereskedelmi lobogó alatt evező, de a nemzetközi karteleknek gazdasági világguralmat adni kívánó irányzat.

Mi a válságok mai káoszából való kibontakozást abban látjuk, hogy mindenütt a munkát és termelést védelmező, de a mesterséges elzárkózás eszközeit mellőző s a forgalom szabadságát előmozdító gazdasági és vámpolitika érvényesül, amely a belső megerősödést nem mások tönkretétele árán, hanem a nemzetközi gazdasági szolidaritás és kölcsönösség alapján szolgálja! (— r — l dr.)

Szőlőbirtokosok!

Egész Európában kevés a borkészlet, új terméskor, ó-bor már alig lesz, így az új leendő bornak nagy kelendősége és jó ára is lesz, tehát törekedjünk arra, hogy minden egyes gerezdet és minden egyes bogyót, amit szőlőtőkénk hozni fog, a ragya-peronospora ellen megvédjük. Aki alábbi tanácsaimat elfogadja és végrehajtja, az e célt el is fogja érni. Állalában arra kell törekedjünk, hogy mielőtt a betegség magja a szőlőtőke bármely zöld részére kerülne, az ellenmérget már legyen ott, hogy a betegség magját még csírájában megölhesse.

Előre sietek kijelenteni, hogy csak porozással — amint azt az Erdélyi Gazda tárgyalta — nem küzdhejük le e betegséget. A porozás a jól bevált radikális permetezési rendszernek — ott, ahol és amikor szükséges — csak kiegészítő, kiegészítő része. Igen fontos oly korán kezdeni gyenge vízzel a permetezést, amikor a levelek még kisebbek, a hajtások rövidek és ezek a fürtöcskéket még nem takarják, hogy így minden egyes fürtöcske megpermetezhető legyen.

Az 1-ső permetezést adjuk $\frac{3}{4}\%$ kékköves, meszes vízzel, május 16—21 közti héten. A 2-dik permetezést adjuk közvetlen virágzás előtt 1% kékköves meszes vízzel május 30, június 4. közti napokban.

A 3-dik permetezést adjuk közvetlen virágzás befejeztekor $1\frac{1}{2}\%$ kékköves meszes vízzel június 17—24. közti időben.

A 4-dik permetezést adjuk $1\frac{1}{2}\%$ kékköves meszes vízzel július közepe felé, vagy közepe.

Szükség esetén kell adjunk még egy ötödik, érzékeny fajoknál, vagy alacsony, nedves fekvésű szőlőkben még egy hatodik permetezést is. Mindkettőt $1\frac{1}{2}\%$ kékköves, meszes vízzel.

Vannak érzékeny fajok és alacsony, nedves fekvésű, nem eléggé szelős szőlők, ahol a porozás is szükségesnek mutatkozik. Kétszer kell porozni, mindig harmaton, egyszer virágzás előtt, egyszer virágzás befejeztekor. Porozásra használjuk a német gyárak által forgalomba hozott porokat: Cusisa, Vosperit, Cusarsen. Vagy ha ezek nem lennének kaphatók, akkor az általam használt és házilag előállítható kékköves kénport. Előállítás módja a lapokban már le volt írva. Szükség esetén újra megteszem szívesen.

Jégverés után azonnal permetezni kell, lehetőleg porozni is.

Hogy a permetezővíz jobban tapadjon, minden hozzá adott egy kiló kékkö után tanácsos 30—40 deka timsót a permetezővízhez hozzá adni.

Minden gazda biztosítsa terményeit

jéghár ellen a „Gazdák”

általános biztosító

Részv.-társ.-nál.

Uzérképviseltek:

Arad, Brassó, Déva, Gyulafehérvár, N.-várad, Nagykároly, Szatmár, Marosvásárhely, Temesvár, N.-szében.

Az E. G. E. tagjal kedvezményben részesülnek.

Ha szőlőnkben a szőlőmoly is kárt okozott tenni, tanácsos a permetezőviz minden vederéhez 20 gramm rániazöldet, vagy „Szilészia zöldet” adni, ezt adjuk a két első meg a 4 dik permetezéshez.

Az első permetezést kivéve, minden permetezést a zöldmunka, válogatás, kötözés kell hogy megelőzze. Ha ez bármilyen okból kifolyólag nem történhetne meg, mikor itt a permetezési idő, okvetlen permetezni kell, ha a szőlő mindjárt kötözellen is lenne.

Szellős kötözés, a magfák, ahogy lógni kezdenek és a szőlőt sötétté teszik, azonnali csonkázása — így a szőlő világosabb, szellősebb lesz — és a szőlőnek burjánmentes tartása, szintén igen lényeges kérdések.

Szőlőbirtokosok!

Inkább permeteztetek a kelleténél kétszer is többet, mint egyszer és igen későn.

Sövényfalva, 1927. május 2.

Schöppner Sámuel,
ny. m. ktr. szől. és bor. felügyelő.

Az újabb növényvédelmi szerekről.

Irtta: Dr. Péter Béla.

III.

9. Esturmit. Nagy sikert értek el az utóbbi években az esturmit nevű arzéntartalmú mérges porral a szőlőmoly és az almamoly irtása terén. A szőlőmoly évről-évre terjedőben van és sok vidéken évről-évre igen nagy károkat okoz a szőlőtermésben. Sok helyen a szőlőtermés 60—70% át pusztítja el a szőlőmoly, sőt volt eset, hogy egy-egy terjedelmes szőlőben egyetlen ép szőlőfürtöt sem találtak. Eddig semmiféle védekezési mód nem vált be, míg a mérges arzéntartalmú porokat nem kezdték alkalmazni. A *darmsadtl Merck*-gyár *esturmit* nevű port, míg az *ujpesti chinoïn*-gyár a *molex*-nevű port hozza erre a célra forgalomba. A mióta ezekkel a porokkal védekeznek a szőlősgazdák, azóta sikerült a szőlőmollyal szemben megküzdeni. Az esturmittal, vagy molexxel a szőlőt a szőlőmoly első repülése idején azonnal be kell porozni, hogy mire a moly apró hernyója kikel már mérgezett eledelel találjon és megjelenése első idejében elpusztuljon. A szőlő beporozását tehát a szőlő virágzása előtt be kell fejezni. 8—10 nap múlva újra kell porozni, hogy a később megjelenő molyhernyókat is megmérgezhessük. Miután a szőlőmolynek augusztus hónapban a második nemzedéke jelenik meg, amely a szőlő bogoyóit egyenként szokta megtámadni és tönkre tenni, azért a moly második nemzedékének megjelenése idején újra kell a szőlőt beporozni.

Az *esturmit*. és a *molex*-por a szőlőt a molyon kívül még a *szőlőszelvény* és *szőlőlevélsodröplle* ellen is megvédi.

A *gyümölcs pondrósságának* az ellensúlyozására is az egyedüli védekező szer a fennevezett mérges arzénpor, t. i. az *esturmit* és a *molex*. Az alma és körte pondrósságát az *almamoly* nevű apró lepke okozza, amelynek apró hernyója berágja magát az almába vagy körtébe. Ha az egészen fiatal, éppen csak megkötődött apró gyümölcsöt esturmitporral beporozzuk, akkor a kis hernyó a gyümölcsbe való berágódása alkalmával megmérgeződik és a gyümölcs mentes marad a pondrótól. A védekezés sikere attól függ, hogy kellő időben kell a porozást végezni, el ne késünk a porozással. A mint az almavirág szirmai hullani kezdenek, azonnal be kell porozni az almát. Az alma elvirágzása után, 8—10 nappal reá, becsukódik a kis almagyümölcs kelyhe, azért ezt megelőzőleg kell a porozást elvégezni, hogy az alma kis kelyhe lejjék meg a mérges porral és a mint a kis hernyó be akarja magát rágni az almába — a kelyhen keresztül — megmérgeződik a hernyó.

A porozásra a szőlőben használni szokott kénporozókat lehet használni.

10. Rímex. Tavasszal sok bajt okoz a házi kertben a *földi bolha*. Ugy a káposzta és kalarábépalánták, valamint a retek és a többi keresztesvirágú konyhakerti növények fiatal korukban igen sokat szenvednek a földi bolhák-tól. Ezek az apró fényes testű, feltűnően ug-rándozó bogárkák száraz időben nagyon elszaporodhatnak és annyira bántalmazzák a fiatal káposzta palántákat, hogy azok el is pusztulnak. A földi bolha u. i. kerek lyukakat rág a fiatal káposztanövényke levelébe, minek folytán a kis levél szita módra átlukasztottnak tűnik és a bolhainvázio növényke elpusztulását vonja maga után.

De nemcsak a házi kertben tapasztalhatjuk a földi bolha okozta kárt; nagy kárt tesz a földi bolha künn a mezőn a répatáblában, továbbá a repcé- és a mustárfélék fiatal növényein is. Rendkívül nagy kárt okozhat még a földi bolha a komlóban is, amelynek leveleit ugyancsak szilává deformálja. Ezenkívül még a gabonán, a len és a kender növényen, valamint a borsón, búkkönyön és a burgonyán is észleltek földi bolhákárt.

Eddig a földi bolhák ellen nem tudunk sikeresen védekezni. Az eddig ajánlott eljárások, mint a korommal, hamuval finom porondal való beszórá, az erősebb öntözés, vagy a mérges szerrel való permetezés nem vált be jól, mert mindez csak részleges sikerrel járt. Most a *Merck*-féle gyár egy újabb szert, a *rímexet* vagyis „*Ri 26*” nevű szert hozza forgalomba, amellyel többi kísérleti állomáson és nagyobb kertészetekben teljes sikert értek el. A rímex mérges por, amellyel a megvédendő fiatal növényeket be kell porozni. A por hatására a földi bolha elpusztul.

Nindeczek a növényvédelmi szerek a *Chinoïn*-vegyészeti gyárban készülnek Ujpesten és Erdélyben a *Gergely Ferenc atóda*-cégnél Kolozsvárt—Clujban kaphatók.

(Vége.)

EGYLETI ÉLET.

A Cukorrépatermelők Szövetsége aradi tagozatának ülése.

A Cukorrépatermelők Szövetségének aradi tagozata szombaton ülést tartott *Purghly* László elnöklele alatt, a népes gyűlésen *Alföldy* Pál tagozati előadó az alább röviden összefoglalt jelentést terjesztette elő:

Tisztelt Intézőbizottság! Szövetségünk legutóbbi ülésünk óta az adott körülményekhez képest mindent elkövetett tagjai érdekeinek védelmére és megóvására. Legutóbbi ülésünkön részletesen megállapítván a munkásszerződések megkötésénél a termelés rentabilitása érdekében érvényre juttatandó irányelveket, a szerződés tervezetét minden termelő címére megküldöttük. Eme ténykedésünkkel ha nem is értük el a kötött munkásszerződések egyöntetűségét, mégis termelőink figyelmét több olyan körülményre irányítottuk, amelyek a szerződéskötésnél csak előnyükre szolgáltak.

Legutóbbi ülésünkön hozott határozatunkhoz képest előadásokat tartottunk a cukorrépatermelés népszerűsítése érdekében. Közben a folyó évre a szerződés kötések megindulnak, s miután a gazdák cukorrépatermelésre oly nagy számban jelentkeztek, hogy igen sokat vissza is utasítottak, a termelés további propagandája feleslegesnek mutatkozott.

Termelőink 19 waggon szuperfoszfát műtrágyát vettek igénybe. A nitrogén műtrágyázás jelentőségének megállapíthatása végett nagyobb termelőink között öt métermázsa mérsz-nitrogént osztottunk szét díjmentesen, amely részint egymagában, részint szuperfoszfáttal

együtt lett a folyó évben cukorrépa alá felhasználva.

A cukorrépa árának kifizetése tekintetében igen súlyos meglepetésnek voltak tagjaink kitéve, amennyiben a kormány a múlt évi répa árát még a mai napig sem állapította meg s a gyárak eme rájuk nézve tagadhatatlanul előnyös helyzetben tőlük telhetőleg huzták a hátrálékos összeg kifizetésének megkezdését. A gyár eddig 125 L.-t fizetett ki 100 kg.-ként a répáért.

Szövetségünk anyagi ügyeit illetőleg tisztelettel van szerencsénk jelenteni, hogy a Mezőgazdasági Kamara folyó év őszéig 30.000 lei kamatmentes kölcsönt bocsátott rendelkezésünkre, a kolozsvári központtól pedig 10.000 leit kaptunk kölcsön addig amíg anyagi esz-közaink birtokába jutunk.

Tisztelt Intézőbizottság! Az aradi gyár (illetve szövetségünk) körzetében a folyó évben 132 községben 3028 termelő 5825 kat. holdon termel répat. *A termelék kivétel nélkül tagjai szövetségünknek.* A termelés Aradmegyében 68 községben, Bihar megyében 10 községben, Hunyadmegyében 2 községben Temes Torontál megyében 52 községben folyik.

Répaátvételi állomások a következő községekben vannak: Beregszó, Csegöd, Simánd, Bogáros, Grabác, Szentanna, Kurtics, Zombolya, Seteno, Csatád, Lovrin, Tamáshida, Csanád, Nadab, Ötvenes, Varjas, Sofronya, Kisvarjas.

A termelt területből a gyárudvarban átveendő répa a környékről kocsin beszállítva 387 hold, a gyárudvarban átveendő répa a környékről autón beszállítva 67 hold, átvételi állomásokon átveendő répa 4065 hold, direkt szállító állomások a C. F. R. vonalain 1205 hold, direkt szállító állomások a Hegyaljai vil-lamoson 101 hold. Összesen 5825 hold. Az 5825 hold területből 10 holdon felüli, azaz nagytermelő 48, akik 1487 holdon termelnek.

A jelentés tudomásul vétele után a köz-ségi bizalmi férfiak és ellenőrök kijelölési mód-ját tárgyalta meg a tagozat, majd rátérve a múlt évi és f. évi cukorrépaárak ismertetésére *Török* Bálint központi előadó bemutatta az ipari és keresk. min. ápr. 21-én 32697—1927. sz. a. kelt értesítését, mely szerint az 1926 évben leszállított répa ára 100 kg.-ként 12930 L. Az 1927. évi termésű répaárakat és feltételeket ismertetve ezután, amelyeket az E. G. hasábjain már ismertettük részletesen.

A tagozat kimondotta, hogy a melász kiszolgáltatási tilalom ellen felir a kormányhoz, majd több kisebb panasz és keblü ügy elinté-zése után az ülés véget ért. Az ülésen a gyár képviselőjében *Herczegh* József felügyelő volt jelen.

Törvények, rendeletek.

Törvényjavaslat szőlőművelés szervezéséről.

II.

Szőlőtermelésünk nagyon ráérett egy olyan törvényre, mely védelembe veszi. A tervezet azonban, mondhatni, inkább guzsba köti mint megvédelmezi és védelmet is a termelők egy kiváltságos csoportjának nyújt csupán. A segítés, módja a kényszerítés útján való önszegély de nem magasabb gazdaságpolitikai alapon való megoldása a kérdésnek. Már magára az indoklásra is számos észrevételünk volna, azok közül a lényegesebbeket helyszűke miatt egészen röviden az alábbiakban foglaljuk össze: első sorban is a szőlőműveléshez szükséges cik-kek árát a vámok, vasuti fuvardíjak és adók csökkentésével kellene arányba hozni a bor árával. Ugyanezeknek az eszközöknek az igény-bevételével, valamint a borkivitel vám eltörlé-sével, a vasuti fuvardíjak csökkentésével és az export-bor adómentesítésével kellene a borter-

melés jövedelmezőségét előmozdítani. A termelési tökéhiány fedezéséről az állam gondoskodott az olcsó ipari hitelek útján az iparvállalatoknál, ezt kellene tegye az állam a szőlősgazdáknál is, mert ugyanolyan polgárai az államnak a szőlősgazdák is, mint az iparosok, *Ma nincs miből megéljenek és mégis két milliót kell összeadjanak, hogy azután újabb kölcsönt vegyenek fel.* A háború után az egyetemesül csaknem négyszeresére emelkedett a termelés, de a terület is kb. ily arányban növekedett, illetve a fogyasztók száma. A baj ott van, hogy a gazdagnak mondott államban *el-szegényedtünk.* Azért terjednek a direkttermő fajták is, mert az olcsóbb bor a fogyasztók redukált izlését és igényét kielégíti. Tehát a jobb borok *termelését kell olcsóbbá tenni* elsősorban, hogy versenyképesek legyenek.

A szőlőtermelésnek a törvényjavaslat I. fejezetében tervezett korlátozása több jóhírű borvidék pusztulását vonhatja maga után. Így pld. a Szilágyságban gyakori eset, hogy a borok nem érik el a 9 Malligand fokot. A lakosság-nak a szőlőtermelés e vidéken pld. egyik legfontosabb keresési forrása, így a törvény kenyéretől foszthatja meg a hasonló körülmények között termelő többi községek lakosságát is.

A második fejezetben jelzett telepítési korlátozásokat első sorban is elvi szempontból nem tudjuk helyeselni. Ez a termelés guzsbakötését jelentené. Másodsorban a telepítési költségeket az engedély megszerzése tetemesen megdrágítja, a telepítés lehetőségét körülményessé teszi és indokolatlanul megnehezíti. A szőlőtermelő községekben is ahelyett, hogy a termelést előmozdítaná, nehezíti e fejezet rendelkezése, melyszerint ezekben a községekben is a telepítések, vagy pótlások lehetőségét az engedélyhez kötöttség gátolja, ahelyett, hogy legalább e helyeken direkt elősegítené.

A direkt termők ellen harcoltunk magunk is mindenkor. Ma azonban a horribilis adóterhek, taksák, szállítási viszonyok, pénzhány stb. hasonló körülmények miatt számolnunk kell a termelés rentabilitásá tétele mellett a fogyasztók teherbírásával, melynek csökkenése magával hozza a fogyasztás csökkenését, valamint az izlés és igények redukcióját.

A harmadik fejezet túlzott igényekkel lép fel a szőlőoltvány-telep tulajdonosokkal szemben. Előre feltételezi a tulszigorú intézkedések kijátszását. Felesleges gyámkodást ír elő a telepek felügyelete kapcsán, nemkülönben felesleges megterhelést jelent a teleptulajdonosok számára az az intézkedés, mely szerint félévenként jelentést tartoznak tenni az eladott oltványok számáról, fajtájáról, a vevő nevééről, lakásáról stb. Ezenkívül az oltvány előállítását is külön engedélyhez kötni tervezi. Az oltvány-iskolák csak a meghatározott fajtákat termelhetik és azt is csak az e célra kijelölt községekben adhatják el. Ezek olyan foku gyámkodást jelentenek, amelyeknek a mai robotoló életben senki komoly kereskedő ember nem fogja alávetni magát. Az üzleti könyvek előmutatási kötelezettsége a megélhetés érdekében a hamis könyvelés bevezetését fogja eredményezni dacára a kilátásba helyezett szigorú büntetéseknek.

A hetedik fejezet egymagában kilenc eltenőrző közeget nevez meg, akik valamennyien kifogással élhetnek a szőlősgazdával szemben és akik közül öt laikus és nem szakközvegi E körülmény nemcsak megszegyenítő, de sok oknélküli zaklatásnak tenné ki a szőlősgazdákat.

Még a legsúlyosabb bűnök elkövetői is élhetnek felelősségi joggal és figyelembe veszik az igazságügyi fórumok az enyhítő körülményeket. A szakkérdésekhez nem érő ellenőrző közegek önkényeskedésének szolgáltatja ki e fejezet a szőlősgazdákat, mert a kihágásokról felvevők megfélelvezhetetlenek és az enyhítő körülmények figyelmen kívül hagyandók a javaslat szerint.

A szőlősgazdák hiteligényeinek kielégítése céljából alapítandó r. t. tőkénének a tönk

szélén álló szőlősgazdák újabb megadóztatásával való összehozatalát méltánytalannak, igazságtalannak és lehetetlennek tartjuk. A szőlősgazdák most is magas földadót és bortermeleési adót fizetnek. A tervezett kényszer hozzájárulások még újabb adókkal sújtják külön a szőlőültetvényeket és külön a bort is. Ezek fizetésére a mai pénzügyi viszonyok között nem vállalkozhatnak a gazdák. Ellenben kívánjuk, hogy amint az ipart külön adóval nem róttá meg az állam és mégis adott olcsó ipari kölcsönt, épp úgy a termelők részére is biztosítsák az olcsó szőlőtermelési kölcsön.

A kötelező jégkárbiztosítást is keresztülvethetetlennek tartjuk úgy pénzügyi, mint gyakorlati szempontból. A példát látjuk erre Olaszországban, ahol a hasonló módon bevezetett kötelező biztosítás csődbe jutott.

A tervezet nem szolgálja a szőlősgazdák összességének az érdekeit. Sőt mi erdélyi kisebbségek nem kis aggodalommal a trójai lóhoz hasonlónak látjuk a tervezetet. A szőlőterületek Erdélyben tulnyomó részben a kisebbségek kezében vannak és azokat a földreform törvény mentesítette a kisajátítás alól. Ami így megmaradt, annak a kényszer eladására rá lehet szorítani a tulajdonosokat, avagy fel is lehet oszlatni évszázados multa visszatekintő egész borvidékeket.

T. B.

Az új forgalmi adótörvény.

A gazdasági termények után nem kell forgalmi adót fizetni.

A Monitorul Oficial f. évi *aprilis 30 iki* számában új törvény jelent meg 1153—927. sz. a. a forgalmi és fényüzési adóról, mely *május elsejével életbe is lépett.* Az új törvény szerint fényüzési és forgalmi adó alá esnek: 1. az összes az országban forgalomba hozott, importált, vagy belföldön előállított termékek és nyersanyagok, kivéve a törvény függelékét képező C. listában felsoroltakat, 2. az összes exportra kerülő termékek. A törvényhez csatolt A. lista cikkei után azok középértékének 15%-a, a B. listában felsorolt áruk után a középérték 10%-a, a C. listában foglalt cikkek adómentesek, végül e listák egyikében sem szereplő áruk középértéke után 2% adó fizetendő. Minden exportra kerülő termék a kiszállításkor 10%-os adó alá esik, szintén a középérték alapján. Az áruk középértékéfé, illetve az így esedékes adó nagyságát a pénzügyminiszterium külkereskedelmi statisztikai igazgatósága állapítja meg negyedévenként miniszteri határozattal.

A törvény mentesíti a kistermelőket a forgalmi adó nyilvántartása alul megengedve, hogy a 15, 10 és 2 százalékos adót pauszál-összegben fizessék, amelyet az adókiivetőbizottságok az évi adó kivetésekor úgy állapítanak meg, hogy a bizottság által adóalapul elfogadott tiszta jövedelem összegét ötször veszik és ennek 15, 10, illetőleg 2 százaléka lesz a fizetendő forgalmi adó évi pauszálösszege. A pauszál 12 havi részletben pontosan fizetendő, különben esedik az illető attól a kedvezménytől, hogy adóját pauszál alakjában fizethesse. A törvény kistermelőnek tartja azt, akinek üzemében legfeljebb 2—3 lóerős motor dolgozik és aki 10 munkásnál többet nem foglalkoztat.

A fogalmi adó fizetése alól mentes főbb cikkek a következők: *lovak, öszvérek, szamarak, bikák, ökrök, tehenek, bivalak, berbecsek, juhok, kecskék, sertések, élő baromfiak, élő halak, édes tej, tojás, méz, nyers bőrök, gyapju, továbbá buza, rozs, árpa, zab, tengeri, lóhere, lucernamag, s különböző olajas magvak, burgonya, bab, hagyma, gyümölcsök, gyümölcsfák, oltványok, díszfák, műtrágyák, stb.*

Forgalmi adó-ügyekben egyesületünk tiltári hivatala készséggel nyújt felvilágosítást.

V. J.

Darányi Ignác

Pusztaszentgyörgyi és tetéleni dr. Darányi Ignác ny. m. kir. földművelésügyi miniszter, okl. köz- és váltó-ügyvéd, v. b. t. t., ref. egyházkerületi főgondnok, az orsz. ref. zsinat világi alelnöke, a magyar főrendiház tagja, a Magyar Gazdaszövetség tb. elnöke, a Magyar Tud. Ak. és a Francia Mezőgazdasági Akadémia tagja stb. ápr. 27-én szívszélhűdésben hirtelen elhunyt.

Halálával egy nagy földi pálya fejeződött be. Tizenkét hosszú esztendőn át Darányi Ignác mint f.-m. miniszter nemcsak legfőbb öre volt a magyar mezőgazdaságnak, hanem apja is és mindvégig az maradt. Miniszteri hivatalában nálánál nagyobb sikereket senki sem ért el. A miniszteriumból való kiválása után általánosabb tiszteletet és bizalmat mint ő, senki sem élvezhetett. Vajjon hol kell keresnünk nagyságának titkát?

A tekintélytartás tehetsége ugyszólván vele született. Amint átvette a miniszteri tárcát, nyomban súlyt adott annak. Addig a földművelésügyi tárca olyan volt a többi között, mint a gyenge növésű gyermek. Darányi idején egyszerre nagyot nőtt, megférflasodott, vezető szerepre emelkedett. Mert Darányi azon kezdte, hogy a mezőgazdasági érdekeket úgy ismerette el, mint amelyekkel más érdekeket lehet egy vonalba tenni, de fölébe állítani egyet sem. Abban bontakozott ki sikereinek alapfeltétele, hogy ennek a felfogásnak megnyerte miniszter-társait s eszméinek megvalósítására pénzt szerzett. Megmutatta azután, hogyan lehet átalakítani a dologtalan pénzt az alkotó erő szárnyizmaivá.

Alapozó munkája az volt, hogy az elmaradt kiscgazdákat igyekezett színvonalra segíteni a szakértelem fejlesztésével. Az alsófoku gazdasági tanítás egész hálózatát teremtette meg s fátylavívőket küldött ki a tudatlanság birodalmába, hogy mutassák meg a népnek, hogyan kell egy fűszál helyén kettőt termelni. Szakiskolákat, népkönyvtárakat, mintagazdaságokat adott a falvaknak s buzdításai nyomán fellendült a termelő munka. Ahol elmaradt és gyenge volt a nép, zsákmány tárgyául kínálkozván lelkiismeretlen élelmesekeknek, oda népségi kirendeltségeket küldött, előbb a rutinekhez, azután Erdély és a Felvidék mostoha részeibe; mindenütt keserveket gyógyított, könnyeket törölt. Megalkotta aztán a munkás-nép számára a gazdasági munkás- és segélypénztárt; otthonalapításukat támogatta a kislakás törvénnyel; a kizsákmányolás ellen embereséges jogi alkotásokkal védte meg őket: többféle szociális törvénnyel, amelyek cselédeknek, munkásoknak, aratóknak, dohánykertészeknek a munkaadókkal való viszonyát szabályozták és szolgálták a társadalmi békét. Megszervezte a mezőgazdasági közigazgatást is úgy, hogy kezére dolgozhason a kisembernek. Felkarolta a telepítések ügyét. Különös melegséggel ölelte magához a szövetségeket, amelyek fejlesztése érdekében mint meghitt munkatárs, együtt dolgozott a megboldogult Károlyi Sándor gróffal. Mindezekben bevezette az ugynevezett *kisember* politikát s olyan nagyszerű érzékkel alkotta meg szociális törvényjavaslatait, hogy ezek például szolgálhattak a haladotásigukra gögös nyugati államoknak is. A nép megértette őt és úgy hívta őt, hogy: Darányi apánk.

Megmentette a filloxera veszedelem ellen a magyar szőlőkultúrát? Rendezte az állategészségügyet és az állattenyésztés közkérdéseit? Kifejlesztette európai magaslatra a mezőgazdasági kísérletügyet, megalapította a Földtani Intézetet és a híressé vált Mezőgazdasági Muzeumot. Karjait a mezőgazdasági élet egész egyetemét átölelték.

Meg kell aztán kérdezni a nagybírtokost, a kiscgazdát, a gazdatisztet s a munkást, ki volt a legjobb patrónusuk: mind Darányira vall. Példája azt bizonyítja, hogy a kormányzó férfit

nem kisebbedik a nagyok szemében azért, mert a kicsinyek iránt gondos és a kis embert sem teszi bizalmatlanná, ha a felsőbb osztályok jogos érdekeit kiszolgálja; hivatóságának és nagyságának éppen az a próbája, hogy lelkében az egész ország ellérjen.

És a Darányi sikereinek titkát az adja meg, hogy munkásságába belevonta az egész gazdarságsadalmat, érdekképviselői intézményével minden előretörő lépést megbeszélte.

Tekintélye, népszerűsége egyre nőtt, neve forgalommá vált. Amikor emelkedett legnagyobbra, amikor odahagyta a bársonyszéket, mert a gazdarságsadalom vezérének választotta és soha meg nem ingott bizalmával koronázta meg. Száz és száz államférfi, ha elveszti a hatalom acélvázat és tisztán egyéni jelentőségére esik vissza, rendszerint eltörpül. Darányira úgy tekintettünk fel élete végéig, mint tengerésznek a világitótornyára.

És most elröppent lelke az igazak diszhelyére jutott, mert aki annyit használt embertársainak és nemzetének, mint Darányi, az bizonyára Isten írónsusa mellé kerül.

Vegyes közlemények.

Időjárás. A boifalusi cukorgyár meteorológiai állomása április hóra vonatkozóan az időjárásit illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnyomás 723.3 volt 29 én, a minimum pedig 705.5 a hó 25 én. A legnagyobb meleget + 27.7° C. t 10 én észlelték, a legkisebb meleg pedig 15 én 1.8° C. volt. Az április havi középhőmérsékletet + 9.49° C. ban állapították meg. A legnagyobb csapadék 28 án 4.6 m/m. volt. A csapadék egész havi mennyisége 25.4 m/m. a csapadékos napok száma 14 volt.

A szatmármegyei Gazdasági Egylet folyó hó 11-én d. e. 11 órakor tartja meg közgyűlését Szatmáron. Közgyűlés előtt a választmány tart ülést. Ugyancsak erre a napra tűzik ki a gazdák szövetkezetének közgyűlését.

Gazdasági előadások a Székelyföldön. Az Erdélyi Gazdasági Egylet május hó 7-én Székelykeresztúron, 9-én Székelyudvarhelyen, 10-én Homoródszentpálon gazdasági előadásokat rendez a földmivelő nép vezetésére bivatott lelkészeknek, tanítóknak és birtokosoknak abból a célból, hogy a környék gazdasági és szövetkezeti terén való szervezkedéseinek módzatait megismertesse az érdekeltekkel. Előadásokat tartanak dr. Nagy Endre, gazd. egyll. titkár, dr. Elek Bóla gazd. és hitelszövetkezeti ellenőr és Urmóssy József unt. esperes, Hangya szövetkezeti ig. tag.

A mezőgazdasági termények mentesek a forgalom adó fizetési kötelezettsége alól. A május hó 1-én életbelépett forgalmi adó törvény értelmében a forgalmi adó fizetési kötelezettsége alól mentesek a főbb mezőgazdasági termények a termékek és állatok. A törvény felsorolása szerint a következők: lovak, öszvérek, szamarak, bikák, ökrök, tehének, bivalyok, berbecsek, juhok, kecskék, sertések, baromfiak, élőhalak, tej, tojás, méz, nyers bőrök, gyapjú, buza, rozs, árpa, zab, tengeri, lóhere, lucerna, olajosmagvak, burgonya, hagyma, bab, mütrágyák stb. A gazdaközönségnek forgalmi adó ügyekben válaszbélyeg beküldése ezután díjtalanul nyújt felvilágosítást az E. G. E. titkári hivatala.

Konzervgyártási tanfolyam. A magyar földmivelésügyi miniszterium folyó évi augusztus 20. papjától kezdődőleg Budapesten egy 6-8 hetes konzervgyártási tanfolyamot rendez. A tanfolyamon a konzervipari és szőlőipari fel dolgozó tárgyakon kívül előadatnak a gyümölcs és főzelék termelése és védekezés a kártevők ellen, gyümölcsök csomagolása és szállítása. A tandíj kb. 20-25 pengő lesz (10-30) L. A

tanfolyam helye az Ampelológiai Intézet. Tekintettel a gyümölcs és főzelékfélék értékesítésének fontosságára, felhívjuk az érdekeltek figyelmét, hogy amennyiben tehetik, el ne mulasszák részt venni a tanfolyamon. Kívánatos volna, hogy gyümölcsértékesítéssel foglalkozó nagyobb csoportok, szövetkezetek, vidékek egy-egy résztvevőt küldjenek ki a tanfolyamra. Egyesületünk készséggel nyújt az érdeklődők számára felvilágosítást.

Az első jég. Az idén az első jégesőt a Mezőségről jelenik. A román husvétü ünnepek utáni napokban Mezőmehes községben, Nagysármás és Tuson határában jégeső esett, amely különösen a gyümölcsösökben tett érezhető károkat.

A bánági földbirtokosok az agrártörvény revíziójáért! Amint egyes lapokból olvashatjuk, a bánági kisajátítást szenvedett földbirtokosok az agrártörvény revíziója érdekében propagandát indítottak. Az egyöntetű fellépésre a földbirtokosok meg szervezését előkészítendő Aradon gyűlést tartottak, amelyen egyik birtokos bebizonyította, hogy birtokán, melyből 60 % lékánál többet, nevezetesen 280 holdból 150 holdat kisajátítottak, melyen a kisajátított birtokrészen kellő megmunkálás hiánya miatt 3-4 mázsa gabonát termelnek, míg kisajátítás előtt holdankint 8-10 métermáza gabonát termelt a föld. Felvanaszolta, hogy az agrártörvény megszabta 1000 lejt a kisajátított földek holtjéért még mai napig sem kapták meg, hanem holdanként 20 lejt évi bért fizetnek a jelenlegi tulajdonosok. A kisajátítások körüli igazságtalanságok közül tellemző az a törvénybe ütköző visszaélés, amelyet egyik székudvari birtokossal követnek el. Ugyanis azon alapon sajátították ki kirtokát, hogy állítólag azelett bérbe adta. A földbirtokos tanukkal igazolta, hogy földjét saját kezelésben művelte, az sohasem volt bérbe adva. Ezzel szemben ma azt látjuk, hogy a földhöz jutott parasztok, különösen Arad megyében, részben, vagy egészben *bérbeadják a kisajátított földeket.* Ezekre rámutatva a földbirtokosokat az indította megmozdulásra, hogy az ország gabonatermelését helyes agrártörvényrevízióval meglehetne kétszerezni. Súlyos érve a szervezkedésnek, hogy nincs meg az új tulajdonosokban a mezőgazdasági termelés önálló vezetéséhez a szükséges *szaktudás* és különösen a *tőke.* Így az új birtokosok a föld racionális hasznosítására képtelenek. *Ez az oka annak, hogy Románia mezőgazdasága visszafejlődött.* A megindított propagandának első célja a törvénytelen kisajátítások helyrehozása. Ezek lesznek a májusra tervezett gazdanagygyűlés tárgysorozatán.

A cséplőgép- és kazántulajdonosok, szakgépészek szindikátusa Nagykaroly szék-hellyel megalakult, mint jogi testület a zilahi törvényszék Fi. 40-1927. számú határozatával és folyó évi március hó 5-től, mint törvényesen bejegyzett cég működik is. E szindikátus célja, hogy könnyítse a cséplőgép- és kazántulajdonosok, valamint szakgépészek helyzetén s mint testület minden tekintetben orvoslást szerezzen a fennálló bajokra. A szindikátus demonstrál az adó ellen és a betegségyző díjak ellen, amely díjakat pauszrendszer mellett kívánja fizetni. A kazánnyomatásra vonatkozólag az öt évi nyomatási rendszert óhajtja bevezetni, mint ahogy azt gyáriparosok kazánszövetsége állította be. A szindikátus a legszigorubbán ki akarja zárni a testületből a kontár, illetve nem szakképzett (vasipari képzettség nélküli) egyéneknek. A szindikátusban belépő cséplőgép- és kazántulajdonosok évente 400 lejt, a szakgépészek évente 200 lejt kötelesek fizetni tagdíj címen. A szindikátus működését az egész Erdélyre kiterjeszteni szándékozik s e célból kerületeként, illetve megyéenként fog tartani gyűléseket. A szindikátus a gazdasági egyesületekkel a cséplési százalék megállapítása szempontjából megállapodásokat óhajt létesíteni.

P I A C.

Gabonaárak

(métermázsánként a feladóállomásról).

	Erdélyben	Bánáiban	Regátban
Buza	850-860	870	740
Rozs	700	720-730	—
Takarmányárpa	500-510	540	—
Sőrárpa	600-620	600-620	—
Zab	480	500	—
Kukorica	435-440	450	370

Féregmentes, értékes gyümölcstermést biztosít

ARZOLA

arzénpermetezés.

Minden kulturnövényen minden rágó kártevőt elpusztít.

Szőlő-lisztharmat, egres-lisztharmat, gyümölcspenész ellen

SULFAROL

kolloidkén, biztosan véd.

100 liter vízhez, vagy bordói léhez fél kg. SULFAROL. — Megtakarítja a kénporozást

Kérjen ismertetőt!!!

KAPHATÓ: Gergely Ferenc utóda Kolozsvár, P. Utcai 21. Biharvörmegegyel Gazdasági Egyesület Oradea. Alca Romel 1. Szolnok-Dobozvármegyei Gazdasági Egylet Dics. "HARGHY" Szövetkezet Ajud és fiókjai. Szaits Mór Cserel-Marl. Szatmármegyei Gazd. Egresűtő Salmar. Esztényi I. Turda-

42

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károsítók ellen alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly, ilonca, valamint a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT Istállók dezinficiálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucsernekban és szakmabell cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.T.

Timisoara, I. Bánáti palota.

Kolozsvárt: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE, Cal. Reg. Ferdinand 99.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs. Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (volt Mátyás király-tér) 7. sz.

Fiókjai: Dics. Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej. **Affiliált intézetei:** Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregenyvidéki Takarékpénztár és Hitel Rt. Szászregenyben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. — Árucskatárol a vasút mellett. 38